

ODPUŠTĚNÍ

(FILEMONOVI 8-11)

Jan Suchý, Ústí nad Labem, 29. září 2024

Jestliže doznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a očisťuje nás od každé nepravosti.

1 Janův 1:9

I. ÚVOD: JEŽÍŠ KRISTUS PŘIŠEL NA SVĚT, ABY ZACHRÁNIL HŘÍŠNÍKY

Pokoj vám, Kristem milovaní a přeji Boží milost i našim milým hostům: milost a pokoj ať se vám rozhojní poznáním Boha a Ježíše, našeho Pána (2Pt 1,2). Slyšeli jste už přikázání: „Oko za oko, zub za zub?“ Znamená to: co ty jsi zlého udělal mně, to samé já udělám tobě. To je přikázání z Mojžíšova zákona, které Bůh dal Izraelcům v době po vyjití z egyptského otroctví (Lv 24,20). Lidé dnes dobře znají tohle přikázání, i když asi vůbec netuší kdy, kde a proč se objevilo. Jsou připravení vrátit druhému, co jim kdo udělal. Ublížil ti někdo? Svět říká: vrať mu to, zaslouží si to. Chci všem ale říct: *Ježíš Kristus přišel na svět, aby zachránil hříšníky* (1Tm 1,15). Přišel, aby svět vyvedl z bludného kruhu ublížení a pomsty. Kdyby Pán Bůh neomezil způsob a výši trestu, v tvrdosti svého srdce by každý rád v odplatě ještě přidal něco navrch, aby to druhému člověku vrátil i s úrokem. To je hřích v každém člověku, který se rodí do tohoto světa. Ale do tmy tohoto světa přišlo světlo. Kdo to je? Boží slovo nás nenechává na pochybách: Ježíš Kristus, Boží Syn. Apoštol Jan o něm říká:

- *J 1:1-5 Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bůh. 2 To bylo na počátku u Boha. 3 Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. 4 V něm byl život a život byl světlo lidí. 5 To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila.*

On je obraz Boha neviditelného (Kol 1,15), odlesk Boží slávy a výraz Boží podstaty (Žd 1,3). A říká nám:

- *Já jsem přišel na svět jako světlo, aby nikdo, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě (J 12,46)*

Ježíš Kristus přinesl odpuštění. On je ten pravý, u koho se můžeme učit, jak odpuštění vypadá a co dokáže způsobit. U Krista se učíme, jak odpuštění přináší proměnu do života člověka a nese důsledky pro celou věčnost: kdo poznal Boží odpuštění, má život věčný. Komu Bůh sám odpustil, učí se nyní také odpouštět druhým. Už jsi našel pro sebe odpuštění u Boha? Už jsi porozuměl, že tvé pokání, přiznání Bohu tvé viny, ti otevřelo dveře k Božímu odpuštění? V našem prvním výkladu Pavlova listu Filemonovi jsme se z Božího slova dozvěděli, kdo je nyní schopen odpouštět: Ten, komu byla Bohem odpuštěna jeho nevěra a vzpoura proti svatému věčnému Bohu, dárci a udržovateli života. Filemon, zralý křesťan, který byl součástí církve v Kolosách, prošel školou odpuštění. Viděli jsme zbožný charakter tohoto muže, který mu umožnil odpouštět druhým. Jako každý jiný člověk, žil i Filemon bez Boha na světě. O takových Bible říká, že

- *byli odcizeni a nepřátelští Bohu svým smýšlením i zlými skutky (Kol 1:21).*

Ale co se stalo? Co přineslo takovou proměnu do jeho života? Filemon uslyšel z úst apoštola Pavla zvěst o Kristu Ježíši. Stejnou, jakou slyšíte v tomto shromáždění: že Kristus Ježíš byl dán za naše přestoupení. Filemon uvěřil Bohu a našel odpuštění a pokoj s Bohem. Bůh mu dal nové srdce a do něj svého Ducha. Poznal živého Boha. Boha, Stvořitele vesmíru a spravedlivého soudce každého člověka. Poznal, kdo tento věčný Bůh je: Bůh, plný milosti a slitování. Bůh, který odpouští. Poznal jsi i ty Boží odpuštění? Jak se to pozná? Když jsi porozuměl, že každým svým hříchem urážíš Boha. Když jsi porozuměl, že když odmítáš Boha za krále svého života, žiješ ve vzpouře. Když jsi porozuměl, že pro svůj hřích spěješ ke spravedlivému odsouzení. Volal jsi k Bohu o pomoc? Poslechl jsi Boží příkaz: *Věř v Pána Ježíše! (Sk 16,31)* Jestli ano, pak tedy Bůh uvrhl tvé viny na Krista a On pro ně byl ukřižován. Místo toho ti Bůh ti daroval Kristovu spravedlnost.

- *Ř 5:1 Když jsme tedy ospravedlněni z víry, máme pokoj s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista*

Nalezl jsi odpuštění. Boží odpuštění se projeví novým životem. Duch svatý vede Filemona novou cestou. Filemon roste ve zbožném charakteru. Co se s ním začalo dít? Protože sám poznal Boží lásku, nyní Filemon prokazuje lásku církvi – bratřím a sestrám. (v. 5) Protože jej Bůh přijal do své rodiny, nyní má Filemon účast na společné víře místní církve, kde jeden patří druhému. (v. 6) Protože v jeho srdci bylo zaseto semínko víry, nového života, nyní Filemon vydává ovoce víry: působí radost druhým v církvi, povzbuzuje je a potěšuje jejich srdce. (v. 7) Dnes se podíváme na 4. důsledek Filemonovi víry.

II. ODPUŠTĚNÍ

Protože mu Pán Bůh odpustil, rozpoznává Filemon také, co dobrého může učinit pro Krista – odpustit Onezimovi, uprchlému otroku. Takový člověk je nyní schopen odpouštět druhým. Jak tedy křesťan odpouští? Co to obsahuje? Shrňme si nejprve, co se o Filomenovi v Písmu dozvídáme. Filemon uvěřil skrze Pavlovo kázání evangelia, nejspíše v Efezu (Sk 19). Stal se součástí církve v Kolosách, kde poskytl prostor ve svém domě ke společnému uctívání Pána církvi. Protože byl majetný, vlastnil také otroka, jak bylo v tehdejší společnosti zvykem. Ten otrok se jmenoval Onezimos a v tu dobu nebyl křesťanem. Dokonce ukradl svému pánu peníze a utekl od něj. Protože tím přestoupil zákon a jako zločinec se vystavil trestu, uprchl daleko od svého pána Filemona – a to až do Říma, kde se chtěl pravděpodobně ztratit z očí, aby ho nenašli. Setkal se tu ale s apoštolem Pavlem, a díky evangeliu, které do něj uslyšel, i on uvěřil Ježíši Kristu. Nyní tento nově z víry narozený křesťan musí dát věci ve svém životě do pořádku. Pavel ho tedy posílá spolu s Tychikem zpátky do Kolos. Tak jako Onezimos našel odpuštění u Boha, nyní jej musí hledat také u Filemona, svého pána, proti kterému se provinil. To je úvod k první části našeho dnešního oddílu, který spolu studujeme.

- *Fm 8-9 Ačkoli bych ti v Kristu mohl směle nařídit, co máš udělat, 9 pro lásku raději prosím, já Pavel, vyslanec a nyní i vězeň Krista Ježíše.*

To píše Pavel Filemonovi do Kolos. Apoštol Pavel a Filemon jsou si velmi blízcí. Skrze Pavla se stal Filemon následovníkem Krista. A Pavel ho má blízko ve svém srdci. Podívejte se do v. 1, jak Filemona oslovuje:

- *(v. 1) našemu milovanému spolupracovníku*

Filemon duchovně vyrostl, slouží Pánu a církvi. Je to zbožný, duchovně zralý muž. Proto ho nyní Pavel prosí. Mohl by mu nařídit, co má Filemon udělat. Přijmout Onezima, svého uprchlého otroka zpět. Ale Pavel prosí. Proč?

A. Zákon Kristův

Je to apoštol, pověřený samotným Ježíšem Kristem (Gal 1,1). Bůh skrze Pavla zjevil v celkem 13 dopisech, které máme v Písmu, svou vůli pro církev, kterou se má řídit až do dne druhého příchodu Pána Ježíše. Směle by tento apoštol mohl Filemonovi nařídit, co má udělat. Ale on ho namísto toho prosí. Jak to? Prosí pro lásku (v. 9). To je ta nejmocnější síla ve vesmíru. Síla, kterou Duch svatý používá v proměněných srdcích, aby zjevil lidem nádheru Boha. Bůh je láska. (1J 4,16). Tělesnému, neobrácenému, kamennému srdci, by musel Pavel přikazovat, co má dělat. To je zákon. Takový byl zákon Mojžíšův, daný Izraeli. Dělej to a to a budeš živ. Jak to dopadlo, víme. Písmo ten výsledek shrnuje v Ř 3,10. Není nikdo spravedlivý, kdo by to dokázal. Proto poslouchání příkazů Starého zákona nemohlo tehdy nikoho spasit. A nemůže nikoho spasit pro věčnost ani dnes. Pokus dodržovat ve svém životě Desatero nevede k věčnému životu. Zákon je užitečný pro bezbožnou společnost, aby věděla, co je u Boha dobré a co zlé (1Tm 1,8). Zákon Mojžíšův usvědčoval Izrael, zákon vepsaný do svědomí usvědčuje pohany a je vykřičníkem k poznání potřeby odpuštění. Ani tvoje snaha žít dobrý, morální život ti nepřinese spásu, ale čím se měříš, to ti také přinese soud a zkázu. Bible odkrývá, že tudy cesta k životu nevede. Filemon to pochopil, a proto činil pokání a uvěřil Kristu, že za jeho neschopnost žít svatě v důvěře Bohu zaplatil místo něj Filemonův dluh vůči Bohu. Proto teď Pavel i Filemon rozumí, že křesťan je poddán jinému zákonu – Zákonu Kristovu (Gal 6,2). Ten se naplňuje láskou k Bohu. Poslušnost lásky je víc než plnění přikázání, protože musím. Jaký je to doma rozdíl, když rodiče musí přikazovat dospívajícímu dítěti: uklid si pokoj. Dítě se nakonec podvolí příkazu, protože musí. Ale obrácené srdce, které miluje Boha, rozumí, jak je dobré poslouchat rodiče a udržovat si pořádek v pokoji, protože rozumí, že je to dobré, užitečné. Svědčí to o pořádku v srdci člověka.

B. Motivace křesťana

Proto se Pavel dovolává Kristova zákona: pro lásku tě Filemone prosím, za Onezima, přijmi ho. Tou jedinou správnou motivací pro křesťanův život, je

láska k Bohu. Ne hrozba zákona: nebudeš krást, protože když tě chytí, půjdeš do vězení, ale motivací lásky je: pracuj, aby ses mohl rozdělit s potřebnými. (Ef 4:28). Proč ale musí Pavel Filemona povzbuzovat, aby jednal ve světle Boží lásky s Onezimem. Je-li Filemon obrácený, má nové srdce. Proč to tedy nejde samo od sebe? Protože bez Krista jsme byli mrtví ve svých vinách a hříších. On nás vzkřísil skrze víru v Krista k duchovnímu životu, k věčnému životu těla i ducha. Ale to nové stvoření je jako semínko, které klíčí a musí růst do silné rostliny a bude vydávat ovoce víry. To se děje skrze posvěcování, podřizování se vědomě Bohu, skrze poslušnost jeho vůli z lásky k Bohu, z lásky ke Kristu. Pro to, jaký On je. Nádherný, svatý Bůh. Pro něj stojí za to zemřít světu a žít Bohu. A co když nám to nejde? Upři svůj pohled na Krista. Poznávej Krista víc v Písmu. V modlitbě pros, aby se ti dával poznávat, abys zakoušel jeho pravdu a lásku. Drž se ho, když tě provádí těžkostmi. Zakoušej jeho blízkost, pomoc, útěchu i posilu každý den. Následuj ho, jdi za ním. Poslouchej, co říká a řiď se tím. Odhazuj všechno, co v jeho očích, podle Písma, nemá mít místo ve tvém životě. Proměňuj svou mysl podle Ř 12,2. Přemýšlej o Kristu, jaký je. A budeš chtít den ze dne mu být víc podobný. Láska je nyní tvůj hnací motor, křesťane. A Pavel to Filemonovi říká v autoritě apoštola: směle bych ti mohl nařídit... Ale Filemon již prokázal svým zbožným jednáním, že jeho srdce patří Kristu. Proto ho Pavel pro lásku raději prosí. Tomu proměněné srdce rozumí. Pavel je apoštol, a prosí pro lásku. Starší v církvi jsou také v autoritě dané Bohem – vždyť je ustanovuje v církvi Duch svatý tím, že církev rozpoznává jejich obdarování a sám starší ujišťuje svým obdarováním k této službě. A stejně tak i starší pro lásku prosí Kristovo stádo, než aby směle nařizovali, i když na to mají právo. Ale i jejich nástrojem, stejně jako Pavlovým, je zákon Kristův. Proto je naším největším úkolem jako starších, ukázat církvi nádheru Ježíše Krista. Pak každé obrácené srdce bude víc a víc uchváčeno Jeho nádherou a půjde za ním čím dál věrněji, svět bude mít za nic a jeho radost bude v Pánu. Poznání Krista tě vede křesťane k tomu nejnádhernějšímu cíli:

- *Kol 1:9-12 Proto i my, ode dne, kdy jsme to uslyšeli, nepřestáváme za vás v modlitbách prosit, abyste plně, se vší moudrostí a duchovním pochopením poznali jeho vůli. 10 Tak budete svým životem dělat Pánu čest a stále se mu líbit, ve všem poneseťe ovoce dobrých skutků, budete růst v poznání Boha, 11 a z moci jeho božské slávy nabudete síly k trpělivosti a radostné vytrvalosti; 12 a budete děkovat Otci, který vás připravil k účasti na dědictví svatých ve světle.*

To je motivace pro Filemona, aby odpustil svému uprchlému otroku Onezimovi. A co se můžeme naučit z Onezimova života?

III. BOŽÍ MILOST

A. Onezimos

Pavel o něm píše ve v.:

- *10 Prosím tě za svého syna, kterému jsem dal život ve vězení, Onezima, 11 který ti před časem způsobil škodu, ale nyní je tobě i mně k užítku. 12 Posílám ti ho zpět, je mi drahý jako mé vlastní srdce.*

Onezimos, otrok, který uprchl od Filemona z Kolos a dostal se až do Říma, je nyní také znovuzrozený člověk z víry v Krista. Uvěřil v římském vězení a pomáhal apoštolu Pavlovi svou službou. Jeho jméno je velmi běžné jméno otroků. Onezimos totiž znamená „užitečný“. Pavel tu ve v. 10-11 používá slovní hříčku. Doslova říká: Onezimos, což znamená Užitečný, ti byl Filemon před časem neužitečný a nyní je užitečný. Co to znamená? Jednoduše: Onezimos byl neobrácený, neznal Krista, a podle toho také jednal. Způsobil Filemonovi škodu, byl mu v řečtině doslova neužitečný. Nyní, když uvěřil Kristu, je užitečný Pavlovi a také Filemonovi (v. 11). Onezimos byl zloděj a otrok na útěku. I my, křesťané, kteří tu dnes sedíme, jsme byli neužiteční Bohu. Byli jsme na útěku od Boha, protože jsme ho nechtěli znát natož poslouchat. Byli jsme zloději, protože jsme si brali každý den z Božích dobrých darů a vůbec se neptali, jestli nám patří. Byli jsme otroci hříchu, protože jsme hřešili, dělali, co jsme chtěli podle své vůle a ne to, co chce Bůh. Byli jsme sami sobě bohem místo, abychom přiznali pravému, jedinému, svatému Bohu jeho právo vládnout v životě jeho stvoření. Neužiteční zloději, otroci na útěku. Jestli tomu chceme dobře rozumět, máme tu nejlepší ilustraci duchovních skutečností v Onezimově fyzickém příkladu. Onezimos se bál vrátit se k Filemonovi. Jako zloděj a uprchlík mohl očekávat ten nejpřísnější trest. Filemon na to měl podle římského zákona právo. Mohl s ním udělat, co chtěl. Onezimův život byl v jeho rukou. Po právu Onezimos mohl očekávat nenávist a tvrdý trest. I my jsme se dříve, když jsme poznali svůj hřích, báli jsme se vrátit domů, k Bohu. Věděli jsme, že jsme byli po právu nenáviděni a nemilováni. Byli jsme nepřátelé Boží. Ale Ježíš Kristus zaplatil za mé hříchy a dovolil mi vrátit se do náruče Otcovy. A Otec mě přijal s láskou a odpustil mi.

Otcova nenávisť vůči mému hříchu se obrátila na Krista, samotného Božího Syna, který v agonii kříže vzal můj hřích na sebe. A mě bylo odpuštěno. Milostivý Otec mě ještě k tomu navíc obdaroval tím nejlepším, co ve svém domě má:

- *Ř 8:32 On neušetřil svého vlastního Syna, ale za nás za všechny jej vydal; jak by nám spolu s ním nedaroval všechno?*
- *1K 3:21-23 A tak ať se nikdo nechlubí lidmi. Všechno je vaše, 22 ať Pavel nebo Apollos nebo Petr, ať svět nebo život nebo smrt, přítomnost nebo budoucnost, všechno je vaše, 23 vy však jste Kristovi a Kristus je Boží.*

V Kristu máme nové jméno: už nejsme neužiteční, ale užiteční. Jako Onezimos. Máme novou identitu. Už nejsme Boží nepřátelé, ale vykoupené děti. Chvála a sláva našemu Pánu!

B. Odpuštění

Proto křesťan je schopen odpouštět druhým lidem. Bylo nám totiž v Kristu odpuštěno – a to mnohem víc, než kdy lidé hřešili či budou hřešit vůči nám. Jak odpouštět v Božím království? Jak odpustí Bůh? Předně, odpuštění druhému člověku nemůžeme zadržovat.

- *Mt 6:14-15 Neboť jestliže odpustíte lidem jejich přestoupení, i vám odpustí váš nebeský Otec; 15 jestliže však neodpustíte lidem, ani váš Otec vám neodpustí vaše přestoupení.*

Nemůžeme jinak, než napodobovat našeho nebeského Otce: odpouštět. Co udělal Pán ve tvém životě, křesťane?

- *Kol 2:12-14 S Kristem jste byli ve křtu pohřbeni a spolu s ním také vzkříšeni vírou v Boha, jenž ho svou mocí vzkřísil z mrtvých. 13 Když jste ještě byli mrtvi ve svých vinách a duchovně neobřezáni, probudil nás k životu spolu s ním a všechny viny nám odpustil. 14 Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám, a zcela jej zrušil tím, že jej přibil na kříž.*

A dále s námi uzavřel smlouvu:

- *Žd 10:16 `Toto je smlouva, kterou s nimi uzavřu po oněch dnech, praví Pán; dám své zákony do jejich srdce a vepíšu jim je do mysli; 17 na jejich hříchy a nepravosti už nikdy nevzpomenu.`*

Zapomněl Bůh na mé hříchy? Zapomnění je pasivní proces, kdy se nám postupně určitá záležitost vytrácí z paměti. Zapomněl Bůh na mé hříchy? Ne. Bůh ví vše. Ale On se aktivně rozhodl už mé hříchy nepřipomínat. Rozhodl se, že už mé hříchy nebude připomínat. To je odpuštění, které musíme následovat, když odpouštíme druhým. Odpustit znamená vyvázat někoho z povinnosti přijmout trest za své provinění. My jsme měli před Bohem nést trest za svá provinění. To je věčné peklo. Měli jsme dluh vůči Bohu, který jsme měli také zaplatit. Ale Bůh nám odpustil. Odpuštění je však drahá záležitost. Spravedlnost musí být naplněna. Tak moje přestoupení stálo život Božího Syna. Vzal můj dluh a zaplatil jej za mne. Odpouštějte tedy i vy těm, kdo dluží vám za svá přestoupení vůči vám. Možná vás to bude stát velkou cenu. Ale máte kde brát. Kristus je nyní váš Vykupitel. A On má dostatek prostředků, aby vás utěšil, posilnil a vyzbrojil k odpuštění. Když odpustíte a ty hříchy si už nebudete připomínat, naleznete pokoj pro svou duši. Zboříte hradby, kterými vás od vašeho dlužníka odděloval hřích. Když nám Bůh odpustil, zbořil hradby našeho hříchu, který nás od něj odděloval. Ale to je jen první krok křesťanského odpuštění. Odpouštíme druhým, ať oni činí pokání nebo ne. To je naše rozhodnutí následovat Boha. Ale cílem odpuštění je nakonec i smíření. Jak o něj usilovat? A je možné ho dosáhnout? Za jakou cenu? To jsou otázky, na které budeme hledat odpověď ve zbývající části Pavlova listu Filemonovi.